

lente 2022

GREENPEACE

magazine

HET KOUDSTE CONTINENT
OP AARDE SMELT

GREENPEACE

INTRO

Beste lezer,

Ruim een jaar ben ik nu directeur van Greenpeace Nederland, samen met Anna Schoemakers, en ik kan alleen maar zeggen: het is een prachtige baan. Het mooie is dat ik op zoveel verschillende manieren kan helpen bouwen aan een sterke klimaat- en natuurbeweging. De ene dag bereiden we een actie voor en de volgende dag praat ik met een minister. Weet u wat het afgelopen jaar de meeste indruk op mij maakte? De kracht van mensen. Of je nu kijkt naar de klimaattop in Glasgow of de natuurcrisis: overal komen mensen zoals u en ik in actie voor een groene toekomst. Samen zullen we de druk op milieuvvervuilers maximaal opvoeren. Want de tijd dringt, zo simpel is het. Dank voor uw steun!

Hartelijke groet, Andy Palmen

Andy Palmen

**Directeur
Greenpeace Nederland**

VERDER IN DIT MAGAZINE

4

De natuur heeft haast

10

Dwarsliggen voor een betere wereld

13

Dag stoere trouwe *Esperanza*!

14

Laatste kans voor de Bossenwet

DE TOEKOMST VAN: CO₂-rijke kelpwouden worden gered door otterpuppies

② Verlost van hun natuurlijke vijand steeg het aantal paarse zee-egels met 10.000%. Zij vraten 95% van de reuzenkelpwouden op.

③ Kustecosystemen als kelpwouden (zeewier) slaan per hectare 20x zoveel CO₂ op als bossen op land.

④ Reuzenkelp groeit razendsnel tot 35 meter en slaat mét zeeotters 12x zoveel CO₂ op als zonder zeeotters.

⑤ Ecologen brachten 37 otterweesjes naar adoptiezeeotters. De moeders leerden de puppies zee-egels kraken.

⑥ De Californische populatie van deze 'zee-egelslachers' telt nu weer 3.000 zeeotters en het kelpwoud bloeit.

3.000 ZEEOTTERS

① Decennialang werden zeeotters gejaagd voor hun vacht: in Californië daalde hun aantal van 20.000 naar 50.

© David A Litman

werk in uitvoering

mogelijk gemaakt door u

Nieuwe deadline voor stikstofminister

Natuurlijk waren we, net als u waarschijnlijk, blij verrast door de stikstof-ambities van het kabinet Rutte IV: ze trekt € 25 miljard uit voor halvering van de stikstofuitstoot in 2030. Nu is het zaak om de natuurcrisis ook écht aan te pakken. Cruciaal is dat we boeren helpen met de overstap naar minder dieren en ecologische landbouw. Dan beschermen we de Nederlandse natuur én verminderen we de broeikasgasuitstoot en de natuurverwoesting voor veevoer in landen als Brazilië. Ook zal het kabinet veel sneller in actie moeten komen dan ze van plan is, toont ecooloog Roland Bobbink in een recent onderzoek aan. Hij telt maar liefst 14 'natuurtypen' die op omvallen staan, waaronder unieke zandverstuivingen en oude eikenbossen op de Veluwe, veengebieden als het Fochteloërveen en kwetsbare duingebieden in Noord-Holland. Conclusie: voor deze natuur is 2030 als deadline te laat – volgens Bobbink moet dat 2025 worden. Een heldere opdracht dus voor de nieuwe minister voor Natuur en Stikstof: kom met een spoedplan om deze natuur te redden! Wilt u deze lente erop uit en ook nog iets over de natuur leren? Stop dan onze natuurschadegids in uw wandelrugzak: maakt toekomst.nl/natuurschadegids.

© CreativeNature_nl

© Marten van Dijk/Greenpeace

En de allervieste is...

Het was een vies gezicht, de met nep-olie overgoten boom die Greenpeace op 8 februari voor het kantoor van Staatsbosbeheer plantte. Maar de natuurbeschermer was dan ook de winnaar van de Vieze Verkiezing voor de brutaalste fossiele reclame van 2021. Een hele prestatie, want u stuurde ons massaal voorbeelden van fossiele reclames. We selecteerden er 5 en beklommen met die shortlist half november ongevraagd hét podium van de reclamewereld, de Effie Awards. 'Het wordt tijd dat jullie je fossiele opdrachtgevers de deur wijzen', riep Greenpeace-actievoerder Diederick in de microfoon. Staatsbosbeheer won het zelfs van KLM en Land Rover, omdat het zich door Shell laat misbruiken voor de reclame-campagne 'Samen planten we bomen', waarin de oliemultinational beweert bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen van Nederland. De campagne kreeg bijna 30% van de ruim 22.000 uitgebrachte stemmen. Onze Vieze Verkiezing laat zien hoe vervuilende bedrijven u voor de gek houden met hun misleidende reclames. De actie is onderdeel van de campagne die we samen met 20 collega-organisaties in Nederland én Europa voeren: verbied sponsoring en reclame door fossiele bedrijven! Inmiddels verbieden 6 grote gemeenten in Nederland fossiele reclames in hun openbare ruimtes. U kunt uw handtekening nog zetten! greenpeace.nl/eci.

PINGUÏN ALS KLIMAATVLUCHTELING

De koudste plek op aarde smelt. De bemanning van het Greenpeace-schip de *Arctic Sunrise* voer naar de ijzige wateren van Antarctica en keek de gevolgen van de klimaatcrisis recht in het gezicht.

➤ De bevroren wildernis van Antarctica lijkt van haast buitenaardse schoonheid, maar dat is ze niet; het is onze wereld. Wat op dit afgelegen continent gebeurt, heeft invloed op ons allemaal. En wat onze actievoerders daar zagen, stemt niet vrolijk. Ook op de zuidpool neemt de massa zee-ijs in schrikbarend tempo af. Als er niets verandert, krijgen we niet alleen te maken met gevaarlijke en onomkeerbare zeespiegelstijging, maar worden ook de nu nog onbegaanbare vaarroutes in de Antarctische zomers toegankelijk voor verwoestende visserij en mijnbouw. Dat is desastreus voor al het leven in dit unieke ecosysteem.

Voortouw

Ondanks het bijzondere en kwetsbare karakter van Antarctica heeft slechts een heel klein deel van het totale wateroppervlakte hier een zeker mate van bescherming. Een enorm lap van bijna **4 MILJOEN KM²** – grofweg de omvang van de Europese Unie – van dit gebied valt in internationale wateren. Omdat deze zeeën en oceanen van niemand zijn (of beter: van ons allemaal), voelt geen enkel land zich geroepen om het voortouw te nemen in de bescherming ervan. En dus geldt hier al decennialang het recht van de brutaalste. Grote industriële vissersvloten en mijnbouwbedrijven maken gretig misbruik van de wetteloosheid om hun plunderingen voort te zetten. Enorme vissersschepen jagen hier op krill en roven daarmee het voedsel dat pinguïns, walvissen en zeehonden nodig hebben.

'HET AANTAL PINGUÏNS DAALT AL JAREN'

Elke pinguïn telt

In 2022 zullen de Verenigde Naties besluiten over een wereldwijd Oceanenverdrag. Een sterk, bindend verdrag is de beste mogelijkheid om ook de internationale wateren te beschermen. Om de ernst van de situatie te onderstrepen, reisde Greenpeace met de *Arctic Sunrise* opnieuw naar het majestueuze zuidpoolgebied. Ook aan boord waren wetenschappers van de Stony Brook University uit New York, die vooral benieuwd waren naar het effect van klimaatverandering op pinguïns en andere zeedieren in dit gebied. Pinguïns zijn wat ze in de

wetenschap een indicatorsoort of ecologische indicator noemen: hoe het met de koddige zwart-witte diertjes gaat, zegt veel over de gezondheid van het hele ecosysteem. Hoeveel pinguïns zijn er nog, van welke soort en waar bevinden ze zich?

‘Op deze expeditie verkennen we delen van het Antarctische schiereiland die wel vanuit de lucht, maar nog nooit eerder over land bezocht zijn’, zegt wetenschappelijk expeditieleider Heather Lynch. ‘Door deze afgelegen gebieden goed in kaart te brengen, begrijpen we straks beter hoe pinguïns op snelle klimaatverandering reageren.’ ‘Het aantal pinguïns daalt al jaren’, vult Greenpeace-campagneleider oceanen Louisa Casson aan. ‘We zien nu bijna 60% minder pinguïns dan 50 jaar geleden en in enkele kolonies loopt dat zelfs op tot **70%**. Alles wijst erop dat klimaatverandering en de industriële visserij de belangrijkste oorzaken zijn.’

Pinguïns leven in grote kolonies van soms wel duizenden dieren bij elkaar. Ga er maar aan staan om die met

OOG IN OOG

Antarctica – alleen al de naam prikkelt de menselijke fantasie. We zien de spectaculaire beelden in documentaires en voor wie het geld ervoor (over) heeft, is het niet langer een onhaalbare reisbestemming. Toch is het gebied beter af als mensen op (verre) afstand blijven. Juist omdat wat daar gebeurt, ons allemaal raakt. Greenpeace plaatste daarom een 4 meter hoog portaal op Trafalgar Square in hartje Londen, met een live verbinding met Antarctica (zie pag. 10). Nooit eerder konden mensen op 8.000 kilometer afstand *real time* genieten van waggelende pinguïns in hun onherbergzame leefgebied. Oog in oog met zoveel imposante pracht, maakte het voorbijgangers in één keer duidelijk wat er op het spel staat als we onze oceanen niet beschermen.

de hand te tellen, zoals de wetenschappers op de *Arctic Sunrise* doen. Om fouten te voorkomen, wordt elke kolonie drie keer geteld, met een handzaam apparaatje waarmee elke pinguïn één klik krijgt. Drones verkennen de ontoegankelijke stukken, om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen.

Klimaatvluchteling

Met hun zwart-witte uiterlijk en fel oranje snavel steken de pinguïns sterk af tegen het kraakheldere wit van de gletsjers en ijsbergen. Weinig mensen kunnen een glimlach onderdrukken als ze een groep pinguïns over het ijs zien hupsen of glijden. Toch was de bemanning van de *Arctic Sunrise* allesbehalve blij, toen ze op een onverwachte plek een kolonie ezelspinguïns zag: véél zuidelijker dan ze de dieren normaal waarnemen. 'Dit is de klimaatcrisis die ons recht in het gezicht kijkt', zegt Louisa. 'Tot voor kort was het hier voor deze pinguïnsoort te koud om te broeden. Maar door de opwarming van het zeewater kunnen ze hun kuikens nu wel op deze plek in leven houden.'

Er kwam ook voorzichtig goed nieuws vanaf het Greenpeace-schip: de vaste koloniën Adéliepinguïns die leven en broeden in de Weddellzee ten zuidoosten van het Antarctische schiereiland, zijn stabiel gebleven. Een stevige aanwijzing dat dit afgelegen gebied onder de zuidpoolcirkel dienst doet als toevluchtsoord voor soorten die vluchten voor klimaatverandering. 'Ook dit gebied is niet immuun voor klimaatverandering', zegt Heather Lynch, 'maar het lijkt erop dat pinguïns op deze specifieke plek vooralsnog gevrijwaard zijn van bedreigingen waardoor kolonies met soortgenoten elders fors slinken.' Pinguïns als klimaatvluchteling, het moet niet gekker worden. Alle reden dus om nu écht werk te maken van de bescherming van Antarctica. 'Laat dit voor overheden een aansporing zijn om eindelijk zeereservaten in te stellen, waarin alle schadelijke activiteiten verboden zijn.'

Stevig Oceanenverdrag

Al jaren maakt een breed gezelschap van wetenschappers en milieuorganisaties zoals Greenpeace zich hard voor bescherming van de wateren rondom Antarctica. Een zaak van lange adem, met gelukkig ook successen: zo werd na lang en intensief campagne voeren de

EEN INNIG VERBOND

Al sinds 1983 pleit Greenpeace voor het beschermen van Antarctica. Een greep uit de mijlpalen van 40 jaar actievoeren:

- In 1986 vaart voor het eerst een Greenpeace-schip door de ijzige wateren van de zuidpool om verslag te doen van de milieumisstanden.
- Samen met wetenschappers laten we keer op keer zien hoe groot de impact van menselijk handelen is op dit kwetsbare natuurgebied. Boren naar olie, industriële visserij, de walvisjacht; dankzij onze schepen blijft niets ongezien voor de wereld.
- Vijf jaar lang bivakkeren actievoerders, onder meer uit Nederland, op de zuidpool uit protest tegen de plundering van Antarctica. Met succes: in 1991 verbiedt de internationale gemeenschap elke schadelijke activiteit op Antarctica.
- In 2007 gaan beelden van de confrontatie tussen de kleine Greenpeace-rubberboten en enorme Japanse walvisschepen de wereld over. Door zichzelf als levend schild tussen de harpoenen en de walvissen op te stellen, voorkomen onze actievoerders dat deze majestueuze zeereuzen afgeslacht worden.
- De grootste scheepstour ooit: tijdens de pool-tot-poolexpeditie varen de *Arctic Sunrise* en de *Esperanza* in 2019 en 2020 van de noordpool naar de zuidpool. Het doel van deze tocht: de wereld overtuigen van de onschatbare waarde van onze oceanen en de noodzaak van een wereldwijd Oceanenverdrag.

'DIT IS DE KLIMAAT RECHT IN HET

- Rosszee in 2016 uitgeroepen tot zeereservaat. Deze diepe baai in de zuidelijke oceaan van Antarctica is een ecologische hotspot, waar je meer dan **10.000 SOORTEN** vindt. Nergens ter wereld leven meer pinguïns, orka's, zeevogels en inktvissen. Helaas stuiten pogingen om ook andere stukken van Antarctica op een vergelijkbare manier te beschermen keer op keer op een veto van landen als China en Rusland, die daarmee hun commerciële belangen veiligstellen. Enkele maanden voor de expeditie van de *Arctic Sunrise* lukte het de Antarctic Ocean Commission (CCAMLR), in 1982 nota bene opgericht om het zeeleven in Antarctica te beschermen, opnieuw niet om harde afspraken te maken over het instellen van een groter zeereservaat. Een oplossing voor de eindeloze discussies over elke vierkante kilometer is een sterk internationaal Oceanenverdrag dat een wereldwijd netwerk van zeereservaten mogelijk maakt.

Dit jaar, 2022, is cruciaal voor de toekomst van de oceanen, met een laatste ronde onderhandelingen voor het VN Oceanenverdrag. Een ultieme kans voor de internationale gemeenschap om eindelijk haar verantwoordelijkheid te nemen. Het reddingsplan ligt er: minimaal 30% van de oceanen moet voor 2030 volledig beschermd zijn. Een sterk Oceanenverdrag zou de weg vrijmaken voor het instellen van een wereldwijd netwerk van zeereservaten, waarbinnen kwetsbare ecosystemen verboden terrein zijn voor schadelijke activiteiten. Bestaande zeereservaten laten zien hoe veerkrachtig de natuur is als we haar met rust laten; de biodiversiteit bloeit er op, visstanden herstellen zich en oceanen worden weer bestand tegen toekomstige (klimaat)dreigingen. Meer dan 100 regeringen hebben al toegezegd het reddingsplan te steunen. Maar die woorden zijn natuurlijk nul komma nul waard als ze niet omgezet worden in daden. Daarom houdt Greenpeace de druk op de ketel, met onze wetenschappelijke reis naar Antarctica en een petitie die al door miljoenen mensen is ondertekend. ☺

De bemanning van de *Arctic Sunrise* is niet alleen op de zuidpool; bijna 5 miljoen mensen steunen de Greenpeace-missie. Zij zetten hun handtekening onder de internationale petitie waarmee we besluitvormers oproepen om de oceanen nú eindelijk te beschermen.

MAATCRISIS DIE ONS T GEZICHT KIJKT'

Louisa Casson is campagneleider oceanen voor Greenpeace en aan boord van de *Arctic Sunrise*. 'We hadden het geluk dat we vanaf de *Arctic Sunrise* niet alleen pinguïns, maar ook bultruggen en zeehonden spotten. De schoonheid van Antarctica raakt me des te meer omdat ik weet hoe kwetsbaar het continent is. Stel je voor dat we dit gebied echt kunnen beschermen, zodat al deze geweldige dieren kunnen floreren.'

BAN THE BOTTLE

10 dec. 2021, Auckland, Nieuw-Zeeland

Greenpeace draagt dit 10 meter brede kunstwerk op aan een albatros die stierf door plastic flesjes. 100.000 Nieuw-Zeelanders tekenden voor een verbod op wegwerpflesjes.

© Greenpeace/Ben Sarten

#BanTheBottle

DWARS LIGGER

Greenpeace komt vreedzaam en inventief in actie voor een groene wereld. Dat doen we 365 dagen per jaar, in 55 landen.

Hekensluiter

8 feb. 2022, Stuttgart, Duitsland
'Met kettingzagen bescherm je geen bossen' houdt Greenpeace de landbouwminister van Baden-Württemberg voor, dat met 1,23% goed beschermd bos onderaan de Duitse ranglijst

RISKANT AFVAL

27 jan. 2022, Stockholm, Zweden
Met 'lekkende vaten' waarschuwt

PINGUÏN-TV

25 jan. 2022, Londen, Verenigd Koninkrijk
Pinguïns buigen zich over hun jong, terwijl op 8.000 km afstand Londenaren zich vergapen aan de beelden die Greenpeace uitzendt vanuit Antarctica (zie pagina 5).

THEATER TEGEN SLAVERNIJ

17 dec. 2021, Midden-Java, Indonesië
In een theatraal protest tegen slavenarbeid door Indonesische

Greenpeace tegen het Zweedse plan om hoogradioactief afval op te slaan op een manier die wetenschappers riskant vinden.

Kip lust geen bos

6 dec. 2021, Londen, Verenigd Koninkrijk
'Ken, voor me geen bossen', eist deze kip van Tesco-baas Ken Murphy. Greenpeace wil dat de supermarkten ontbossing uit haar assortiment weert.

bungelt.

FOSSIELE MILITAIRE MISSIE

22 dec. 2021, Golf van Guinee, West-Afrika

Greenpeace komt met de *Rainbow Warrior* in actie tegen Italiaanse marineschepen die de olie- en gasvelden van olie-maatschappij ENI beschermen.

KOOP EENS NIKS, NADA

3 dec. 2021, Bogotá, Colombia

'Als je het niet nodig hebt, koop het dan niet.' Met deze schone graffiti roept Greenpeace Colombianen op hun kooplust te bedwingen op de jaarlijkse btw-vrije dag.

visser op buitenlandse schepen, roepen Greenpeace en migrantenorganisaties de Javaanse overheid op hen beter te beschermen.

Olielawaai

4 jan. 2022, Mar del Plata, Argentinië

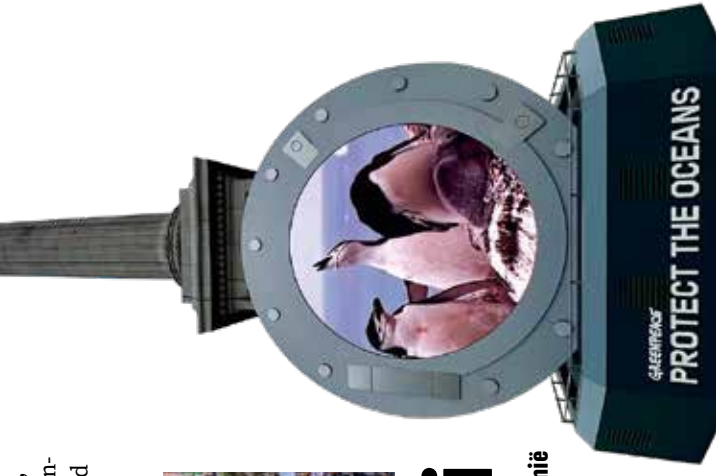
Duizenden mensen gaan de straat op in Argentijnse steden, uit protest tegen de seismische tests (keiharde geluidsgolven) van Noors oliebedrijf Equinor voor de Atlantische kust.

ZONNESCHIJN NA ORKAAN

22 dec. 2021, Mindanao, Filipijnen

Greenpeace installeert zonnepanelen om de hulpdiensten van stroom te voorzien, nadat orkaan Rai een verwoestend spoor over het eiland trok.

IJskoud in actie

31 jan. 2022, Muonio Sameby, Zweden

In heel Europa roepen actievoerders de EU op om haar Bossenwet aan te scherpen. Ook hier in een rendierkraal middenin Sami-land, dat bedreigd wordt door houtkappers.

kort nieuws

‘Gregpeace’ is groot succes

Ongeloof en woede strijden om voorrang bij neef Greg, als zijn steenrijke grootvader aankondigt dat hij zijn fortuin nalaat aan Greenpeace. Daar gaat Gregs gedroomde luizenleventje... Hij zweert dat hij Greenpeace voor de rechter zal slepen. Deze scene uit de hitserie *Succession* had een onverwacht effect in het Verenigd Koninkrijk: tienduizenden mensen informeerden bij Greenpeace hoe ze, net als grootvader Ewan, konden nalaten voor een groene toekomst. Greenpeace UK doopte haar Twitteraccount tijdelijk ‘Gregpeace’ en kreeg meer kliks dan ooit op een hilarisch ‘gesprek’ met neef Greg (acteur Nicholas Braun), waarin hij zegt ‘Ik doe het echt!’. Nóg leuker wordt het als u weet dat James Cromwell, die grootvader Ewan speelt, een ervaren milieuactivist en Greenpeace-supporter is. Wilt u ook meer weten over nalaten aan Greenpeace? Kijk dan op greenpeace.nl/nalaten of neem contact op met Gabriëlla van der Ham: 020-524 9549 of gabriella@greenpeace.nl.

Win: Greenpeace Views

We zijn er behoorlijk trots op: hét boek over 50 jaar Greenpeace is uit! *Greenpeace Views* is een uniek document over 50 jaar bewogen geschiedenis, gevat in fantastische beelden van mensen die alles op alles zetten om onze aarde te beschermen. Met lef en humor, met lijf en leden. Dit vuistdikke koffietafelboek staat vol herinneringen aan spectaculaire acties, ontroerende momenten en grootse overwinningen. Maar ook aan de keren dat het nét goed afliep, zoals toen een ton met afval vanaf een schip op onze rubberboot werd gegooit. U leest verhalen van vrijwilligers, supporters, campagneleiders, vrouwelijke pioniers en wetenschappers. En u ziet de beelden van de fotografen die met hun neus bovenop onze acties stonden, in de dichte Congolese regenwouden of de ijsvlaktes van Antarctica. We verloten een beperkt aantal exemplaren. Interesse? Stuur dan voor 15 april een mailtje naar redactie@greenpeace.nl. Alleen winnaars ontvangen bericht.

WAT VINDT U?

Greenpeace bouwt aan een sterke beweging die de omslag in de landbouw
Op welke manier zouden wij meer samen met hen kunnen optrekken? Laat

© Marten van Dijk / Greenpeace

Afscheid van de *Esperanza*

In het vorige Greenpeace Magazine presenteerden we trots ons nieuwe zeilschip *Witness*. Helaas moesten we in november ook afscheid nemen van een van onze dierbare schepen. De *Esperanza*, of Espy zoals we haar al die jaren liefkozend noemden, was aan het einde van haar leven gekomen. Twintig jaar lang kwam ze met Greenpeace wereldwijd in actie voor het klimaat en de oceanen, en hielp ze ons om walvisjagers te stoppen. Nadat ze nog één keer naar de haven van het Spaanse Valencia voer, waar actievoerders uit 18 landen een gastanker blokkeerden, nam de bemanning haar via Amsterdam mee naar Duitsland, op zoek naar een goede ontmantelingsplek. Natuurlijk gaven we de Espy een waardig afscheid in de haven van Amsterdam, compleet met spandoeken en een escorte van rubberboten. Hier was de voormalige Russische blusboot in 2002 gedoopt door jonge Greenpeace-supporters en voerde ze haar eerste actie, tegen de import van fout hout. Samen zwaaiden we haar net zolang uit tot we de groene romp niet meer konden zien. Wat blijft, is de herinnering aan een stoer schip dat een steun en toeverlaat was voor actievoerders, fotografen en wetenschappers, en een thuishonk voor al haar internationale bemanningen.

Lezersvraag: Waarom is Greenpeace tegen kernenergie?

Frank Spaans uit Apeldoorn ziet kernenergie als mogelijke oplossing voor het CO₂-probleem, omdat wind, zon en biomassa onvoldoende energie zouden opleveren. Faiza Oulahsen, hoofd klimaat & energie bij Greenpeace, begrijpt de vraag, maar vindt kernenergie een slechte keuze. 'De discussie laait in heel Europa weer op, maar in feite is er niets veranderd. Kernenergie is nog steeds duur, riskant en zadelt komende generaties op met gevaarlijk afval. De bouw van een kerncentrale kost minstens 10-15 jaar, terwijl we nú schone energie nodig hebben. Nieuwe kerncentrales in Europa kampen met ernstige vertragingen en kosten miljarden meer dan gepland. Grootschalig inzetten op wind, zon en waterstof, energie-efficiëntie én CO₂-reductie in landbouw en industrie, is volgens Greenpeace de enige duurzame optie – ook voor onze kinderen en kleinkinderen.

kan versnellen. We zien veel geweldige lokale initiatieven.
ons weten wat u vindt via redactie@greenpeace.nl.

HET IS NU OF NOOIT VOOR DE EUROPESE BOSSENWET

U heeft, samen met Greenpeace en andere organisaties, een enorme bijdrage geleverd aan de bescherming van onze bossen. Dankzij u staan we aan de vooravond van een heuse *gamechanger*: een Europese Bossenwet die de invoer van 'ontbossingsproducten' verbiedt. Maar het wetsvoorstel kent nog veel tekortkomingen en dus komen we weer in actie.

En opnieuw kleurt de hemel bloedrood boven de dichte wouden van de Indonesische eilanden Sumatra en Borneo. Orang-oetans, olifanten, tijgers en tapirs slaan op de vlucht, bosbewoners zien hun dorpen in vlammen opgaan. De oorzaak: palmoliebedrijven branden het regenwoud plat. Voor hen is dit de eenvoudigste manier om grond vrij te maken voor hun plantages. Maar voor de bewoners, de rijke biodiversiteit in de bossen en voor het wereldwijde klimaat, is het een ramp. Onderzoekers concludeerden recent dat de bosbranden in Indonesië alleen al in 2019 een gebied groter dan België hadden aangetast. Dat was twee keer zoveel als de Indonesische overheid had gezegd. Een van de onderzoekers werd dan ook direct na publicatie van de eerste cijfers het land uitgezet. Ook Greenpeace Indonesië ligt in toenemende mate onder vuur vanwege haar kritiek op het overheidsbeleid en de expansie van de palmolie-industrie.

Bewijslast bij bedrijven

Net zoals de sojabedrijven in Brazilië en de houtkappers in het Congobekken, ontkennen de palmoliebedrijven elke verantwoordelijkheid voor de verwoestingen die ze

© Ulet Ifansasti/Greenpeace

aanrichten. *Business as usual* staat voorop; de klimaat- en biodiversiteitscrises zijn voor de volgende generaties en voor de mensen en dieren die in de bossen leven. Daarom kan de nieuwe Europese Bossenwet zo'n cruciale stap zijn in de strijd voor bosbescherming. In het voorstel verbiedt de Europese Unie de invoer van producten die

bijdragen aan ontbossing of bosdegradatie. En belangrijk: bedrijven moeten zelf nagaan of dat voor hun producten geldt. Waar komt het vlees, de palmolie of soja vandaan die ze in hun kant-en-klaarmaaltijd, zeep of kippenvoer verwerken?

Bedrijven worden verplicht om de precieze locaties door te geven – en zo ligt de bewijslast eindelijk waar die hoort, en niet langer bij inheemse volken of activisten. Belangrijk is ook dat Europa van plan is om streng te controleren, zeker als het gaat om producten uit landen als Brazilië en Indonesië. Als de wet wordt aangescherpt én goed wordt nageleefd, kan dit een groot verschil maken: volgens berekeningen van de Europese Commissie zelf is de Europese markt verantwoordelijk voor 10% van alle ontbossing.

Zonder sterke wet stijgt de ontbossing

Als westerse overheden geen strikte regels stellen, zullen bedrijven niet stoppen met hun gigantische bijdrage aan de wereldwijde ontbossing. In 2010 beloofden multinationals als Nestlé, Unilever, Ahold Delhaize en FrieslandCampina immers al dat ze per 2020 niet langer zouden bijdragen aan ontbossing. En wat is daarvan terechtgekomen? Niets. De supermarkten liggen vol met producten waarvoor bossen en andere natuur zijn aangetast. En dus nam in 2020 de verwoesting van ongerept regenwoud opnieuw toe met 12% ten opzichte van 2019. Wereldwijd sneuvelde in dat jaar 12,2 miljoen hectare aan bomen en daarvan stond een gebied zo groot als Nederland in onaangetast tropisch regenwoud. De CO₂ die daardoor vrijkwam, is evenveel als de uitstoot van 570 miljoen auto's, berekende de Universiteit van Maryland. Dat Albert Heijn afgelopen december liet weten geen vlees meer uit Brazilië te importeren, is dan ook rijkelijk laat én een beetje mager.

De gevolgen van deze grootschalige bosvernietiging liggen er niet om. Van de drie grote tropische regenwouden die we absoluut moeten beschermen om de klimaatcrisis te bezweren, is er nog maar één over die netto CO₂ blijft opslaan: het Congobekken. De Zuidoost-Aziatische bossen stoten al meer CO₂ uit dan ze opslaan en het Amazonewoud balanceert op het randje; de Amazone slaat nog net iets meer op dan ze uitstoot door alle bosbranden en

houtkap. Net als Greenpeace roepen de wetenschappers die dit vorig jaar bekendmaakten, dat we echt alles uit de kast moeten trekken om onze bossen én de inheemse volken die voor deze bossen zorgen, te beschermen.

© Marizilda Cruppe/Greenpeace

Uitgestrekte sojavelden verdringen 's werelds meest biodiverse savanne: de Braziliaanse Cerrado.

‘Ontbossingsvrij zou de norm moeten zijn’

Voor u en ons is het onmogelijk om ‘ontbossingsvrij’ boodschappen te doen. Palmolie en soja zitten overal in, en ook ‘foute’ papierpulp en rubber kunt u moeilijk vermijden. Uw schoenen of leren tas kunnen zonder dat u het weet van Braziliaanse koeienhuiden uit de Amazone gemaakt zijn. Zelfs als de precieze herkomst van elk ingrediënt op het etiket zou staan, zullen weinig mensen in de supermarkt alle producten uitgebreid gaan bestuderen. Dat zou ook helemaal niet nodig moeten zijn, vindt Greenpeace. Hoezo moet u daarop letten? ‘Bedrijven zouden ontbossing gewoon niet in hun producten moeten stoppen’, zegt Sigrid Deters, campagneleider biodiversiteit bij Greenpeace Nederland. ‘Ontbossingsvrij zou de norm moeten zijn.’ ➤

> De aanhouder wint

Dankzij uw inzet, samen met Greenpeace en andere milieuorganisaties, heeft de Europese Commissie nu een Europese Bossenwet voorgesteld. Jarenlang oefenden we druk uit op politici, we publiceerden onthullende rapporten en voerden in heel Europa actie. Zo 'hackten' we het gebouw van de Europese Commissie met een enorm 'rokend' spandoek van Amazone-bosbranden en stonden we natuurlijk ook regelmatig in Den Haag op de stoep. Onder de noemer #Together4forests sloeg Greenpeace de handen ineen met andere Nederlandse en Europese organisaties. En u riep de EU samen met 1,2 miljoen andere Europeanen op met een sterke Bossenwet te komen. Dat is de kracht van samen in actie komen én volhouden.

Wat is goed aan de Europese Bossenwet en wat moet echt beter?

We zijn supertrots dat er nu een wetsvoorstel ligt. Maar het voorstel beschermt de bossen en de natuur nog onvoldoende. Greenpeace stelde samen met WNF een lijstje op van wat we goed vinden en waar de wet tekortschiet.

GOED Het uitgangspunt is dat ontbossing moet stoppen. Want met presidenten als Bolsonaro in Brazilië die de Amazone als wingewest ziet, werkt dat criterium niet. Hij maakt ook illegale ontbossing graag legaal.

GOED Bedrijven worden gedwongen om ontbossing uit hun producten te weren. Ze kunnen zich dus niet langer verschuilen achter mooie woorden en goede bedoelingen. Of roepen dat ze dit prima zelf kunnen regelen, zoals vaak is gebeurd met vrijwillige certificering. Wij stellen de norm, zegt de EU nu. En wij controleren of je je aan de regels houdt.

GOED Bedrijven in Europa die bijvoorbeeld palmolie of soja importeren of in hun product verwerken, moeten

zelf actief aantonen dat de herkomst oké is. *Due diligence* heet dit: ze moeten onderzoeken of de bedrijven waarvan zij iets inkopen, zich aan de EU-regels houden.

GOED/FOUT De lijst met 'risicoproducten' is dynamisch en kan dus veranderen; dat is goed. Maar waarom staan rubber en maïs niet nu al op de lijst? We weten dat die twee producten steeds meer bijdragen aan ontbossing. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld vlees van varkens en kippen die met soja zijn gevoerd – dit soort afgeleide producten komt niet voor op de EU-lijst. Het gevaar bestaat dat deze producten voortaan buiten de EU verwerkt worden en pas daarna de EU-grens overgaan: de kippenboerderij verdwijnt naar Brazilië, waar de dieren gevoerd worden met soja en pas daarna (of als kipfilet) de EU binnenkomen. En dan mag het opeens wel.

FOUT De EU stelde alvast een lijst op met risicovolle en minder risicovolle landen, als het gaat om ontbossingsproducten. Dat heeft als consequentie dat laagrisicolanden nauwelijks gecontroleerd zullen worden. Een witwasroute voor kwaadwillende inkopers ligt voor de hand: zij importeren producten straks gewoon met een omweg, via die laagrisicolanden.

FOUT De wet beschermt vooralsnog alleen bosgebieden, niet de CO₂-rijke veengebieden, de wetlands en graslanden. Ook deze unieke natuurgebieden staan steeds meer onder druk van de oprukkende landbouwsector. Neem bijvoorbeeld de Braziliaanse Cerrado, waar steeds meer boeren naartoe trekken die uit de Amazone worden geweerd.

FOUT Ontbossing is wel een reden om producten van de Europese markt te weren, maar de bescherming van mensenrechten is onvoldoende geregeld. Daar zijn met name inheemse volken boos over. In januari stuurden 22 organisaties van inheemse volken uit 33 landen een

brandbrief naar de EU: we vinden het prachtig dat u de import verbiedt van producten waarvoor ontbost is. Maar u bent vergeten onze landrechten te beschermen, terwijl wij de meest effectieve bosbeschermers zijn.

Via Nederlandse havens komen enorme schepen vol ontbossingsproducten de EU in.

Rol van Nederland

Nederland speelt een bedenkelijke rol in dit ontbossingsverhaal. Onze havens zijn de ontbossingspoort tot Europa. In Rotterdam en Amsterdam komen de enorme schepen binnen, volgeladen met soja uit Braziliaanse natuurgebieden, palmolie uit de Indonesische regenwouden en hout uit het Congobekken. Van hieruit loopt het spoor van ontbossing verder, naar het veevoer, de shampoo en de pindakaas, en de hardhouten meubelen. Niet alleen Nederland, maar heel Europa wordt dagelijks via onze havens overspoeld met producten waarvoor elders op de wereld bossen, mensen en dieren sterven. Ook Nederlandse banken hebben bepaald geen schone handen als het gaat om bosvernietiging. Zo constateer-

den onderzoekers in opdracht van Milieudefensie dat ING, de Rabobank en ABN AMRO in de afgelopen vijf jaar maar liefst € 3,1 miljard leenden aan bedrijven die handelen in producten met een hoog ontbossingsrisico. Ook pensioenfondsen en verzekeraars hebben boter op hun hoofd: samen met de banken belegden ze in 2020 voor € 362 miljoen aan bosvernietiging voor palmolie, rundvlees, pulp en papier, soja, rubber, cacao en koffie. Toch valt de financiële sector niet onder het nieuwe Bossenwetsvoorstel. Hoe logisch zou het zijn om de financiers van natuurvernietiging óók te dwingen om hiermee te stoppen?

Geef de Bossenwet het beslissende zetje

Begin februari riep #Together4forests Europese overheden op om de Bossenwet aan te scherpen, samen met actievoerders in 14 landen. In het Vondelpark ontrolden we een spandoek waarop stond dat dit Amsterdamse stadspark binnen 2 minuten vernietigd zou zijn, als het een bos was. Het tempo van ontbossing ligt namelijk wereldwijd op ongeveer één voetbalveld per 2 seconden. Onvoorstelbaar toch?

Omdat bedrijven hun verantwoordelijkheid niet nemen, moeten overheden ze daartoe dwingen. En dat is precies wat de Europese Bossenwet gaat doen, als het aan Greenpeace ligt. De komende maanden worden cruciaal om van het wetsvoorstel een ijzersterke wet te maken. Europese lidstaten mogen er nu iets van vinden. Tijd voor actie dus, om ervoor te zorgen dat zij de wet aanscherpen, zodat die echt kan helpen om ontbossing te stoppen. In Nederland roepen we minister voor Natuur en Stikstof Christianne van der Wal hiertoe op via greenpeace.nl/bossenwet. Doet u weer mee? ☺

2017

Greenpeace rijdt met een gepimpte kerst-vuilniswagen achter Coca-Cola's kersttruck aan. We confronteren de multinational en het publiek met de 110 miljard plastic wegwerpflessen die Coca-Cola jaarlijks produceert.

2017

Een reusachtige Neptunus op het strand van Scheveningen draagt een groot net vol plastic flesjes. Zo roepen we Coca-Cola en andere frisdrankproducenten op minder wegwerpplastic te gebruiken.

2018

Greenpeace stuurt een vragenlijst naar 22 Nederlandse supermarkten: 'Zijn jullie voor of tegen de uitbreiding van statiegeld naar kleine flesjes en blikjes?' Alleen Ekoplaza is voor, Aldi en Lidl zijn neutraal.

Statiegeld werkt!

De statiegeldregeling op plastic flesjes is een groot succes! Sinds de regeling op 1 juli vorig jaar inging, vond onderzoeker Zwerfinator steeds minder plastic flesjes. In het vierde kwartaal was de afname zelfs 65% vergeleken met de afgelopen 5 jaren.

Vissers winnen van Shell

Shell mag niet naar olie boren voor de Zuid-Afrikaanse kust! De oliemultinational heeft de kustgemeenschappen onvoldoende geraadpleegd, ondanks hun spirituele band met de oceaan én de risico's voor het zeeleven en de kleinschalige visserij.

Kolen tegen de vlakte

Een van Nederlands grootste vervuilers gaat versneld dicht, hoewel deze nog 'maar' 7 jaar oud is: de kolencentrale van Onyx Power op de Maasvlakte. Nu de andere drie Nederlandse kolencentrales nog!

Inheemse Moi beschermen hun bossen

Een grote overwinning voor de inheemse Moi op West-Papoea, na protestacties gesteund door onder meer Greenpeace: een Indonesische rechter besluit dat 12 palmoliebedrijven geen plantages mogen aanleggen in hun bossen.

Rechter: wat is het probleem?

De Britse Marine Management Organisation (MMO) stopt de rechtszaak tegen Greenpeace vanwege onze natuursteden bij de Doggersbank in 2020. De rechter oordeelde dat Greenpeace hetzelfde wil als MMO: het zeemilieu beschermen.

SUCCESEN

Samen met u bereikt

2018

Greenpeace slaat de handen ineen met de Statiegeldalliantie en de Plastic Soup Surfer. Samen gaan we door met campagne voeren voor statiegeld op plastic flesjes en blikjes.

2019

Greenpeace organiseert een wereldwijde Plastic Monster Ship Tour: we brengen het verzamelde plastic terug naar de hoofdkantoren van plasticvervuilers. De dansende plastic monsters doen onder meer Unilever in Rotterdam aan.

2018

Ruim 106.500 mensen tekenen onze 'I Love Statiegeld'-petitie. Greenpeace overhandigt alle handtekeningen aan het CBL, de brancheorganisatie van supermarkten die een statiegeld-regeling al jaren tegenhoudt.

2020

Eindelijk komt er statiegeld op kleine plastic flesjes, besluit staatssecretaris Van Veldhoven.

Dankzij alle Greenpeace-supporters, zwerfafvalrapers, plasticweigeraars, de Plastic Soup Surfer en de partners van de Statiegeldalliantie.

2021

Samen met honderden gemeenten en de Statiegeldalliantie overhandigen we ruim 33.800 handtekeningen aan Van Veldhoven. We willen ook statiegeld op de 100-160 miljoen blikjes die jaarlijks in de natuur belanden.

2021

In februari kondigt het demissionaire kabinet aan dat er per 31 december 2022 ook statiegeld komt op blikjes, nadat de bedrijvenlobby zo'n regeling 20 jaar lang heeft tegengehouden.

2021

Vanaf 1 juli krijgt u voor elk ingeleverd plastic flesje 15 cent statiegeld. Inleveren kan op zo'n 12.000 plekken in Nederland, van supermarkten tot tankstations.

SCHEPEN-UPDATE

Rainbow Warrior

36°52'57.2"N 21°36'05.0"E

In de Middellandse Zee voor de kust van Kreta, waar ze helpt bij onderzoek naar zeezoogdieren die bedreigd worden door geplande olieboringen.

Arctic Sunrise

53°10'31.2"S 68°24'46.2"W

Bij Antarctica met wetenschappers aan boord die onderzoeken hoe de klimaatcrisis dit ijskoude continent en haar bewoners beïnvloedt. Zie ook het verhaal op pagina 5.

Esperanza

43°32'46.4"N 5°40'12.4"W

Aangekomen in Gijón, Spanje. Daar zal ons oude actieschip schoon en veilig ontmanteld worden, op een scheepswerf die volledig voldoet aan onze strenge recycle-eisen.

RIJDENDE ONTBOSSING

Rubber staat nu niet op de EU-lijst met verboden ontbossingsproducten. Toch gaan wereldwijd steeds meer bossen tegen de vlakte voor rubberplantages. In 2024 is zelfs 8 miljoen hectare grond (lees: bos) extra nodig om aan onze groeiende rubberbehoefte te voldoen, voorspelden onderzoekers. Prachtige dieren als de olifant zijn de dupe.

Daarom wil Greenpeace dat óók rubber als risicoproduct in de Europese Bossenwet wordt opgenomen. U leest er meer over op pagina 14.

COLOFON

© lente 2022 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland

Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.
Kom ook in actie met Greenpeace
via greenpeace.nl/acties.

ISSN: 0166-4506

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32,
1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen:
Supporter care: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00

Opmerkingen en suggesties over de
inhoud van Greenpeace Magazine kunt u
sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Jacqueline Schuiling,
Angèle Mann, Annemieke Verbeek
Art direction en ontwerp:
Samantha van der Werff
Drukwerkcoördinatie:
Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl.
Twitter: @GreenpeaceNL
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl

Greenpeace Magazine is gedrukt
op 100% hergebruikt en chloorvrij
gebleekt papier.

GREENPEACE